

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

«10» 03 2023 ел

КАРАР

№ 113

Балтач муниципаль районының бердәм дежур-диспетчерлык хезмәте турында нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясенең гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү һәм янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча хөкүмәт комиссиясенең 2022 елның 9 ноябрендәге 9 номерлы утырыши беркетмәсе нигезендә һәм Балтач муниципаль районының бердәм диспетчерлык хезмәте турында нигезләмәне актуальләштерү максатларында, Татарстан Республикасы Балтач район башкарма комитеты карар бирә:

1. Балтач муниципаль районының бердәм дежур-диспетчерлык хезмәте турында нигезләмәне күшүмтә нигезендә расларга.
2. Балтач муниципаль районының бердәм дежур-диспетчерлык хезмәте функцияләрен «Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы гражданнар оборонасы идарәсе» МКУнә йөкләргә.
3. Элеге каарны «Татарстан Республикасы хокукый мәгълуматының рәсми порталы» интернет-ресурсында бастырып чыгарырга һәм baltasi.tatarstan.ru Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыру юлы белән халыкка житкерергә.
4. Элеге каарның үтәлешен контролльдә тотуны үз өстемә алам.

Житәкче

А.Ф. Хәйретдинов

Балтач район башкарма комитетының
2023елның 10.03.
113 номерлы каарына
1 нче күшүмтә

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БАЛТАЧ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
БЕРДӘМ ДЕЖУР-ДИСПЕТЧЕРЛҮК ХЕЗМӘТЕ ТУРЫНДА
НИГЕЗЛӘМӘ**

1. Терминнар, төшөнчөлөр һәм қыскартулар

1.1. Муниципаль берәмлекнен бердәм дежур - диспетчерлык хезмәте турында әлеге Нигезләмәдә түбәндәге қыскартулар кулланылды:

АИУС РСЧС - гадәттән тыш хәлләрне кисәту һәм бетерүнен бердәм дәүләт системасының автоматлаштырылган мәгълүмат-идарә системасы (алга таба – АИУС РСЧС);

«Имин шәһәр» АПК - «Имин шәһәр» аппарат-программа комплексы;

АРМ – автоматлаштырылган эш урыны (алга таба – АРМ);

АТС – автоматлаштырылган телефон станциясе;

ГЛОНАСС - глобаль навигация спутник системасы;

ГО - гражданнар обороны;

ГУ – Баш идарә (алга таба – ГУ);

ДДС - дежур-диспетчерлык хезмәте (алга таба – ДДС);

ЕДДС - Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы бердәм дежур-диспетчерлык хезмәте (алга таба – ЕДДС);

ИС «Атлас опасностей и рисков» - «Атлас опасностей и рисков» мәгълүмат системасы, АИУС РСЧС сегменты;

ИСДМ-Рослесхоз - Урман хужалығы федераль агентлыгының урман янгыннарын дистанцион рәвештә мониторинглауның мәгълүмат системасы;

КСА - автоматлаштыру charalary комплексы (алга таба – ИСДМ-Рослесхоз);

КЧС һәм ОПБ - гадәттән тыш хәлләрне кисәту һәм бетерү һәм янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү комиссиясе (алга таба – КЧС и ОПБ);

ЛВС - локаль исәпләү чөлтәре (алга таба – ЛВС);

МКА ЖКХ - торак-коммуналь хужалык объектларында аварияләр һәм инцидентларны мониторинглауның һәм бетерүне контрольдә тотуның федераль системасы;

«Термик нокталар» МК - «Термик нокталар» мобиль күшүмтасы;

МФУ - күпфункцияле жайланма (алга таба – МФУ);

Россия ГХМ - Россия Федерациясе Гражданнар обороны эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтижәләрен бетерү министрлыгы;

ОДС - оператив дежур смена;

ОИВС - Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органы (алга

таба – ОИВС);

ОМСУ - жирле үзидарә органы (алга таба –ОМСУ);

ПОО - потенциаль қуркыныч объектлар (алга таба –ПОО);

РСЧС - гадэгүйн тыш хэллэрне кисэту һэм бетерү буенча бердэм дэүлэгт системасы (алга таба –РСЧС);

система - 112 - «112» бердэм номеры буенча ашыгыч оператив хезмэтлэрне чакыруны тээмин итү системасы;

УКВ/КВ - ультра кыска дулкыннар/кыска дулкыннар (алга таба – УКВ/КВ);

ФОИВ - Россия Федерациисе башкарма хакимиятенең федераль органы (алга таба – ФОИВ);

ЦУКС - Кризис шартларында идарә итү үзэгэ (алга таба – ЦУКС);

ЭОС - ашыгыч оператив хезмэтлэр (алга таба – ЭОС);

РАСЦО - региональ автоматлаштырылган үзэклэштерелгэн хэбэр итү системасы (алга таба –РАСЦО);

МАСЦО - муниципаль автоматлаштырылган үзэклэштерелгэн хэбэр итү системасы (алга таба – МАСЦО);

КСЭОН - халыкка ашыгыч хэбэр итүнең комплекслы системасы (алга таба – КСЭОН);

ЭТО - халыкка хэбэр итү системаларына эксплуатацион-техник хезмэт күрсэту (алга таба – ЭТО);

ТСО - техник хэбэр итү чарапары (алга таба – ТСО);

ЧС - гадэгүйн тыш хэл (алга таба – ЧС)

1.1. Өлөгө ЕДДС турында нигезлэмэдэ түбэндэгэ билгелэмэлэр һэм терминнар билгелэнде:

Гражданнар обороны-Россия Федерациисе территорииенде халыкны яклауга һэм саклауга, матди һэм мэдэни қыйммэтлэрне хэрби конфликтлар яки башка конфликтлар аркасында килеп чыга торган қуркынычлардан, шулай ук табигий һэм техноген характердагы гадэгүйн тыш хэллэрдэ барлыкка килэ торган һәлакэтлэрдэн саклау буенча чарапар системасы;

халыкка гадэгүйн тыш хэллэр турында мэгълүмат бирү-массакүлэм мэгълүмат чарапары һэм башка каналлар аша халыкның һэм территориялэрнең қуркынычсызлыгын тээмин итү, гражданнар обороны, халыкны һэм территориялэрне гадэгүйн тыш хэллэрдэн саклау, шул исэптэн су объектларында кешелэрнең иминлеген тээмин итү һэм янгын қуркынычсызлыгын тээмин итү өлкэсендэ күрелэ торган чарапар турында мэгълүмат житкерү; «ЕДДС шәхси кабинеты» - муниципаль, региональ һэм федераль дэрэжэдэгэ көндэлек идарә органнары арасында халыкны һэм территориялэрне гадэгүйн тыш хэллэрдэн (һәлакэтлэрдэн) яклау өлкэсендэ оператив һэм планлы мэгълүмат алмашуны автоматлаштырырга мөмкинлек бирэ торган «Куркынычсызлык һэм рисклар атласы» ИС коралы (булгеге);

«Термик нокталар» МК - Россия Гадэгүйн тыш хэллэр министрлэгының гадэгүйн тыш хэллэрне космик мониторинглау системасын кулланып алынган мэгълүматларны визуаль чагылдыру өчен платформа табигий янгыннар учакларын иртэ ачыклауны гамэлгэ ашыра;

Халыкның эвакуациясе, матди мәдәни кыйммәтләр - халыкны оешкан (чыгару) чаралары, мөмкин булган хәвеф-хәтәр зоналарыннан матди кыйммәтләр комплексы һәм аларны имин районнарда урнаштыру.

Гражданнар оборонасының саклагыч корылмалары (алга таба - ЗСГО) - сугыш вакытында һәм гадәттән тыш хәлләр вакытында тыныч вакытларда атом-төш заарлану чараларының турыдан-туры гамәлләреннән саклау өчен билгеләнгән махсус корылмалар, шулай ук гади заарлану чаралары гамәлләре һәм тыныч вакытта хужалык ихтияжлары һәм халыкка хезмәт күрсәту өчен файдаланылырга мөмкин.

халыкка гадәттән тыш хәлләр турында хәбәр итү - табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү яки барлыкка килү куркынычы булганда, шулай ук хәрби гамәлләр алып барганды яки бу гамәлләр аркасында килеп чыккан һәлакәтләр турында хәбәр итү сигналларын һәм ашыгыч мәгълүматларны халыкка житкерү, халыкның үз-үзен тоту қагыйдәләре һәм саклау чараларын үткәрү зарурлыгы;

хәбәр итү сигналы - Гражданнар оборонасы һәм халыкны табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын уздыру, Гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләрне кисәту һәм бетерүнен бердәм дәүләт системасы, шулай ук халыкның үз чараларын һәм саклау ысуулларын куллану өчен команда;

Халыкка хәбәр итү системасы гражданнар оборонасы һәм РСЧС белән идарә итү системасына кертелә, ул халыкка, идарә органнары һәм гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш мәгълүмат сигналларын һәм (яки) РСЧС сигналларын житкерүне тәэмин итә һәм махсус программа-техник чаралардан, халыкка ашыгыч хәбәр итүнен комплекслы системасы чараларыннан, халык күпләп жыела торган урыннарда халыкка мәгълүмат бирү һәм хәбәр итүнен гомуморсия комплекслы системасыннан торган үзара бәйләнеш элементларыннан тора, күчмә объектларда тавыш бирү чаралары, мобиЛЬ һәм киеп була торган хәбәр чаралары, шулай ук аның эшләвен тәэмин итүче каналлар, элемтә линияләре һәм Россия Федерациясенен бердәм электр элемтәсе чөлтәре мәгълүматларын тапшыру чөлтәрләре.

ТСО хәбәр итү һәм (яки) ашыгыч мәгълүмат сигналларын кабул итү, эшкәрту һәм (яки) тапшыруны гамәлгә ашыра;

КСЭОН - куркыныч табигый күренешләрне һәм техноген процессларны хәбәр итү һәм мониторинглау системаларының программа-техник чаралары комплексы, ул хәбәр итү һәм ашыгыч мәгълүмат сигналларын гадәттән тыш хәлләрне кисәтүнен һәм бетерүнен бердәм дәүләт системасы идарәсе органнарына һәм автомат һәм (яки) автоматлаштырылган режимнарда халыкка житкерүне тәэмин итә.

Халык күпләп жыела торган урыннарда халыкка хәбәр итү һәм мәгълүмат бирүнен махсуслаштырылган техник чаралары - Аудио - һәм (яки) аудиовизуаль, шулай ук барлыкка килү куркынычы, гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү турында һәм халыкның үз-үзен тоту қагыйдәләре турында башка хәбәрләрне кабул итүне, эшкәртуне һәм тапшыруны гамәлгә ашыручи

максус техник жайланмалар.

ЭТО - үз эченә эшкә сәләтле халәттә халыкка хәбәр итү системаларын хәбәр итүнең техник чараларын саклау буенча чаралар комплексын ала.

ашыгыч оператив хезмәтләр - янғын сүндерү хезмәте, гадәттән тыш хәлләрдә жавап бирү хезмәте, полиция, ашыгыч медицина хезмәте ярдәм, газ чөлтәренең авария хезмәте, "Антитеррор" хезмәте.

2. Гомуми нигезләмәләр

2.1. ЕДДС турындагы әлеге нигезләмә төп бурычларны, функцияләрне, эш тәртибен, составын һәм структурасын, житәкчелек итүгә һәм дежур-диспетчер персоналына, кадрларны комплектлауга һәм өзөрләүгә, биналарга, жиһазларга, ЕДДС финанслауга таләпләрге билгели.

2.2. ЕДДС Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районның ОМСУ эшчәнлеген тәэммин итә:

2.3. халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау;

2.4. гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү өчен, шулай ук ГО алып бару шартларында билгеләнгән һәм жәлеп ителгән РСЧС көчләре һәм чаралары белән идарә итү;

2.5. халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә каарлар кабул итүгә һәм бурычларны хәл иткәндә мәгълүмати ярдәм чараларын гамәлгә ашырганда ФОИВ, ОИВ, ОМСУ һәм оешмаларның мәгълүмати хезмәттәшлеген оештыру;

2.6. халыкка мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү;

2.7. муниципаль дәрәҗәдәге РСЧС көндәлек идарәсе органнары эшчәнлеген координацияләү.

2.8. ЕДДС «Балтач муниципаль районның гражданнар оборонасы идарәсе» МКУ составында аның штат саны хисабына ОМСУ тарафыннан төzelә.

2.9. ЕДДС турыдан-туры Татарстан Республикасы Балтач район башкарма комитеты житәкчесенә буйсына.

2.10. ГО һәм халыкны һәм территорияләрне табигый һәм техноген характеристдагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә ЕДДС эшчәнлеген координацияләүне Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе үзәк УКСы гамәлгә ашыра.

2.11. ЕДДС Татарстан Республикасы РСЧС территориаль системасының Балтач звенонының барлык ДДСларын координацияләүне тәэммин итә, аларның ведомстволы булуларына һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, янау һәм гадәттән тыш хәлләр (хәлләр) барлыкка килү турында мәгълүмат жыю, эшкәртү, анализлау һәм алмашу мәсьәләләре буенча, шулай ук ДДСның гадәттән тыш хәлләрдә уртак гамәлләр мәсьәләләре буенча һәм гадәттән тыш хәлләргә (һәлакәтләргә) жавап биргәндә, координацияләү органы булып тора.

2.12. ЕДДС тәбәк, муниципаль һәм объектлы дәрәҗәдәге РСЧС ның даими эшләүче органнары һәм көндәлек идарә органнары, ОИВС оешмалары (бүлекчәләре) белән берлектә эшчәнлек алып бара, бу органнарың халыкны

həm territoriyalərne gadəttən tysh xəllərdən (həlakətlərdən) яклау əlkəsendəge eşçənləgen təəmin itə, muunicipal berəmlək territoriyasendə həm kürshe muunicipal berəmləklərnən DDC eşli.

2.13. Həzməttəşlek tərtibi «Rossiya Federasiyasendə xalıknı həm territoriyalərne tabigiyı həm technogen xarakterdagı gadəttən tysh xəllərdən яклаu əlkəsendə məgъlumat şıyo həm almashu tərtibi turında» 1997 elnyıq 24 martındagı 334 nömerləri Rossiya Federasiyase Xəkuməte karary, «Xalıkkka barlykka kılə torğan kurkyныçlar turında xəbər itu maksatlarında federal bашkarma həkimiyət organnarınyıq, Rossiya Federasiyase sубъekty bашkarma həkimiyət organnarınyıq, җirle үzidərə organnarınyıq elemətə operatorlary həm massakuləm məgъlumat charaları redaksiyaləre belən үzara eşçənlək tərtibi turında» 2020 elnyıq 28 dekabrendə 2322 nömerləri Rossiya Federasiyase Xəkuməte karary, «Gadəttən tysh xəllərne kisətu həm beterü berdəm dəyələt sisteməsə kysalarında məgъlumat almashu sisteməsə həm tərtibi turındagı nigəzləməne raslaу turında» 2009 elnyıq 26 avgustyndagı 496 nömerləri Rossiya GXM boeriygy (Rossiya Yuстиция ministrlıqyndə 2009 elnyıq 15 oktyabrendə 15039 nömer belən terkəlgən), «Tabigiyı həm technogen xarakterdagı gadəttən tysh xəllər turında məgъlumat kriteriyiların bilgeləy turında» 2021 elnyıq 5 iyunendə 429 nömerləri Rossiya Gadəttən tysh xəllər ministrlıqy boeriygy (Rossiya Yuстиция ministrlıqyndə 2021 elnyıq 16 sentyabrendə 65025 nömer belən terkəlgən), Rossiya «Gadəttən tysh xəllərne kisətu həm beterü buencha berdəm dəyələt sisteməsin həm гражданnar оборонасы belən idarə itu organnarıñ kəndəlek idarə organnarınyıq eşçənləgen koordinasiyaləy, federal bашkarma həkimiyət organnarınyıq, Rossiya Federasiyase sубъektlarynyıq bашkarma həkimiyət organnarınyıq, җirle үzidərə organnarınyıq həm oeshmalarnıq təbəkarə həm təbək dərəjələrendəge məgъlumatı həzməttəşlegən oeshşyru Rossiya Gadəttən tysh xəllər ministrlıqyndə krisisli xəllərdə idarə itu үzəgen raslaу turında» 2021 elnyıq 5 iyunendə 430 nömerləri Gadəttən tysh xəllər ministrlıqy boeriygy (Rossiya Yuстиция ministrlıqyndə 2021 elnyıq 27 sentyabrendə 65150 nömer belən terkəlgən), «Xalıknı həm territoriyalərne tabigiyı həm technogen xarakterdagı gadəttən tysh xəllərdən яклаu əlkəsendə məgъlumat birü срокlary həm rəvəşləre turında İnstuksiya raslaу xakynda» 2021 elnyıq 11 gýinvarındagı 2 nömerləri Rossiya Gadəttən tysh xəllər ministrlıqy boeriygy (Rossiya Yuстиция ministrlıqyndə 2021 elnyıq 15 martında 62744 nömer belən terkəlgən), Rossiya Federasiyase sубъektlarynyıq zakonnarı həm bашka normativ xokukyý aktlary, məgъlumatı həzməttəşlek əlkəsendə bашka normativ dokumentlar, shulay uк bilgeləngən tərtipə imzalanğan məgъlumatı həzməttəşlek turında kileşşulər həm reglamentlar nigəzendə җайga salyna.

2.14. EDDC үз eşçənləgenə Rossiya Federasiyase Konstitusiyaçse, xalıkaşa xokuknyıq gomumtanyllgan principlary həm normalar, Rossiya Federasiyase xalıkaşa şartnamələre, federal konstitusiyaçel zakonnar, Rossiya Federasiyase Prezidenti həm Rossiya Federasiyase Xəkuməte

актлары, шулай ук ДДС белән үзара хезмәттәшлек вакытында мәгълумат алмашу тәртибен һәм күләмен билгеләүче Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының норматив хокукый актлары белән житәкчелек итә.

3. ЕДДСның төп бурычлары

ЕДДС тубәндәге төп бурычларны башкара:

муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан РСЧС һәм ГО көчләрен һәм чараларын координацияләүне тәэмин итү, гадәттән тыш хәлләр (һәлакәтләр) куркынычы яки барлыкка килүе буенча чаралар әзерләгәндә һәм үтәлгәндә, шулай ук янғын, авария, табигый бәла-казалар һәм башка гадәттән тыш хәлләр (һәлакәтләр) нәтижәләрен локальләштерү һәм бетерү буенча бурычлар житкерү, кирәkle ашыгыч чаралар һәм каарлар кабул итү, муниципаль берәмлекнең гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү, гражданнар оборонасы һәм муниципаль берәмлекнең халкын яклау планы турында мәгълумат житкерү;

халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендәге бурычларны хәл иткәндә мәгълумати хезмәттәшлекне оештыруны шулай ук халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә каарлар кабул итүгә, мәгълумат системаларын, шул исәптән АИУС РСЧС («ЕДДСның шәхси кабинеты» аша) мәгълумати ярдәм чараларын гамәлгә ашырганда мәгълумати хезмәттәшлекне тәэмин итү;

мәгълуматлаштыру һәм хәбәр итү сигналларын, шул исәптән ашыгыч мәгълуматны, РСЧС территориаль системасының идарә органнарының һәм көчләренең эшләү режимнарын үзгәртү өчен сигналларны (курсәтмәләрне) кабул итү һәм тапшыру;

халыктан, оешмалардан, техник системалардан яки гадәттән тыш хәлнең барлыкка килүе яки барлыкка килүе турында мәгълуматның башка чыганакларыннан кабул итү, килгән мәгълуматның дөреслеген анализлау һәм бәяләү, аны кабул итеп гәрәп җавап бирү компетенциясенә кергән ДДСка житкерү;

муниципаль дәрәжәдәге ГО һәм РСЧС идарәче составын, муниципаль дәрәжәдәге ГО һәм көчләр органнарын, ЕДДСның гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү һәм мәгълумат бирү;

гадәттән тыш хәл турында халыкка хәбәр итү һәм мәгълумат бирү; гадәттән тыш хәлләрне (һәлакәтләрне) кисәтү һәм/яки бетерү буенча оешмалар;

гадәттән тыш хәлләргә (һәлакәткә) оператив җавап бирү максатларында, РСЧС, ОМСУ һәм ДДС, шулай ук ГО карамагына һәм алыш баруга әзерлек вакытында ГО идарәсе органнары белән билгеләнгән тәртиптә хезмәттәшлекне оештыру;

ДДС, гадәттән тыш хәлләрне кисәтүгә, шулай ук гадәттән тыш хәлләрне (һәлакәтне) бетерүгә жәлеп ителә торган РСЧС көчләрен, вәзгыять, кабул итеп гәрәп һәм тәкъдим ителгән чаралар турында хәбәр итү;

гадәттән тыш хәлләрне (һәлакәтләрне) кисәтү һәм бетерү буенча идарә каарларын әзерләү һәм кабул итү, шулай ук аларның үтәлешен контролльдә

тоту өчен киракле мәгълүмат жыю һәм эшкәрту;

төрле мәгълүмат системаларыннан һәм соңғы жайланмалардан килгән мәгълүмат нигезендә булган мониторинг, анализ, фаразлау, бәяләү һәм контролль үз вәкаләтләре кысаларында;

керүче һәм чыгучы барлық хәбәрләрне һәм чакыруларны теркәү һәм документлаштыру, гадәттән тыш хәлләр (дежурлыклар) турында мәгълүматны гомумиләштерү (дежурлык тәүлек эчендә), аларны бетерү эшләре барышы һәм буйсыну буенча тиешле донесениеләр (докладлар) тапшыру, килгән мәгълүмат буенча хисаплар формалаштыру;

күрше муниципаль берәмлекләр территориясенә гадәттән тыш хәл таралу куркынычы янаганда үзара ярдәм итешү планнары нигезендә янәшәдәге муниципаль берәмлекләрнең ЕДДС хәбәр итү һәм мәгълүматлаштыру;

барлық элемтә төрләре һәм каналлары, шул исәптән 112 система аша килгән чакыруларга жавапны оештыру һәм координацияләү;

табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү яки барлыкка килү куркынычы турында оператив кисәтү өчен гадәттән тыш хәлләрне бетерү хезмәтләре, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү оешмаларының ашыгыч оператив хезмәтләр ДДСИ, ДДС белән үз жаваплылыгы зонасында үзара бәйләнеше.

гадәттән тыш хәлләрне бетерү һәм янгын сүндерү буенча оператив штаб, шулай ук гадәттән тыш хәлләрне бетерү һәм янгын сүндерү буенча оператив штаб, гадәттән тыш хәлләрне бетерү һәм янгын сүндерү буенча оператив штаб, гадәттән тыш хәлләрне бетерү буенча оператив штаб һәм авыл жирлекләре башлыклары белән гадәттән тыш хәлләргә жавап бирү барышы һәм авария-торгызу эшләрен алып бару барышы турында дайими мәгълүмати хезмәттәшлек итә;

4. ЕДДСның төп функцияләре

На ЕДДС ка түбәндәгө төп функцияләр йөкләнә:

хәбәр итү һәм ашыгыч мәгълүмат сигналларын кабул итү һәм тапшыру;

ЕДДСка халыкның тормышына һәм иминлегенә куркыныч янау турында керүче һәм китүче барлық хәбәрләрне кабул итү һәм теркәү;

килгән мәгълүматның дөреслеген анализлау һәм бәяләү, аны ДДСка житкерү, алар компетенциясенә кабул ителгән хәбәргә жавап бирү керә;

муниципаль берәмлек территориясендә гамәлдә булган ДДСнан, гражданнарны күзәтү һәм лаборатор контроль чeltәреннән һәм гадәттән тыш хәл (һәлакәт) барлыкка килү куркынычы яки факты, гадәттән тыш хәлне (һәлакәтне) бетерү буенча килеп туган хәл һәм чаралар турында мәгълүмат жыю һәм аны жавап бирүче хезмәтләргә житкерү;

гадәттән тыш хәлләр (вакыйга) турындагы мәгълүматларны эшкәрту һәм анализлау, аның масштабын билгеләү һәм гадәттән тыш хәлләргә (вакыйга) жавап бирү өчен жәлеп ителә торган көчләрнең һәм чараларның составын төгәлләштерү, аларны тиешле эш режимнарына күчерү турында

хәбәр итү;

гадәттән тыш хәлләрне бетерү (һәлакәт) буенча курелгән чараларны гомумиләштерү, бәяләү һәм тикшереп тору, муниципаль берәмлек хезмәтләре белән алдан эшләнгән һәм килемштерелгән гадәттән тыш хәлләрне бетерү (һәлакәт) буенча идарәче каарларның вариантын әзерләү һәм төзәту;

кешеләрне яклау һәм коткару буенча кирәклө каарларны мөстәкыйль кабул итү (үз вәкаләтләре кысаларында);

Балтач муниципаль районының ОМСУ житәкче составына, муниципаль дәрәҗәдәге ГО һәм РСЧС идарә һәм көчләре органнарына, гадәттән тыш хәл (һәлакәт) турында ДДС хәбәр итү һәм хәбәр житкерү;

гадәттән тыш хәлләрне (һәлакәт) бетерүгә жәлеп ителә торган ДДС һәм РСЧС көчләрен мәгълүматлаштыру һәм хәбәр итү, хәлләр, кабул ителгән һәм тәкъдим ителә торган чаралар турында;

Гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Гражданнар оборонасы эшләре һәм гадәттән тыш хәлләр идарәсе органнары белән үзара хезмәттәшлекне оештыру;

4.1. Татарстан Республикасы Балтач район башкарма комитеты житәкчесе (Гадәттән тыш хәлләр һәм гадәттән тыш хәлләр комитеты рәисе) каары буенча халыкка гадәттән тыш хәл турында вакытында хәбәр итүне һәм мәгълүмат бириүне тәэммин итү, «Халыкны һәм территорияләрне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә мәгълүмат тапшыру сроклары һәм формалары турында инструкцияне раслау турында» 2021 елның 11 гыйнварындагы 2 номерлы Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгы боерыгы нигезендә, гадәттән тыш хәлләр (һәлакәтләр) барлыкка килү куркынычы яки барлыкка килүе турында (һәлакәтләрне) ликвидацияләү буенча чишелешләрнен һәм гамәлләрнен мөмкин варианты турында докладлар (хәбәрләр) тапшыру (Россия Юстиция министрлыгында 2021 елның 15 марта турында 62744 номер белән теркәлгән);

гадәттән тыш хәлләр (һәлакәтләр) турында оператив мәгълүмат бириү, аларны бетерү эшләренең барышы һәм тиешле тәртиптә буйсыну буенча тиешле докладлар тапшыру;

барлык элементе төрләре һәм каналлары, шул исәптән система буенча - 112 чакыруларына (һәлакәтләр турында хәбәрләр) белән бергә жавап бириү буенча ДДС жәлеп ителгән гамәлләрне төгәлләштерү һәм координацияләү;

барлык элементе төрләре һәм каналлары, шул исәптән система буенча - 112 чакыруларга жавап бириү нәтижәләрен (һәлакәтләр турында хәбәрләр) контролъдә тоту;

муниципаль берәмлекнең торак-коммуналь хужалык объектларындағы авария хәлләре турында мәгълүматны оператив режимда теркәү һәм торак-коммуналь хужалык объектларындағы авария хәлләрен контролъдә тотуны тәэммин итү;

төрле мәгълүмат системаларыннан һәм соңғы жайланмалардан килгән мәгълүмат нигезендә килеп чыккан мохитне мониторинглау, анализлау, фаразлау, бәяләү һәм контролъдә тоту;

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районының КЧСны һәм ОПБНЫ мәгълүмат белән тәэммин итү;

социаль-икътисадый, табигый-географик, демографик мәгълүматларны һәм муниципаль берәмлек, муниципаль берәмлек территориясендә идарә органнары (шул исәптән аларның ДДС), муниципаль берәмлек территориясендә ГО һәм РСЧС көчләре һәм чаралары, ПОО, бик мөһим объектлар, транспорт инфраструктурасы һәм яшәү тирәлеге объектлары, гадәттән тыш хәлләрне (һәлакәтләрне) кисәтү һәм бетерү буенча мөмкин булган һәм планлаштырылган чаралар турында башка мәгълүматларны, шул исәптән «ЕДДС шәхси кабинеты» аша РСЧСны кулланып, туплау һәм яңарту;

кешеләр тәүлек буе була торган социаль билгеләнештәге объектларның, сәламәтлек саклауның һәм мәгарифнең комплекслы иминлеге торышын мониторинглау;

халыкка үзәкләштерелгән хәбәр итүнен муниципаль автоматлаштырылган системасын, шул исәптән халыкка экстрен хәбәр итүнен комплекслы системасын (ул булган очракта) жәлеп итүгә әзерлекне тәэммин иту чараларын тикшереп тору һәм кабул итү, шулай ук идарә иту системасының һәм автоматлаштыру чараларының тотрыклы һәм өзлексез эшләвен тәэммин итү;

РСЧС муниципаль дәрәҗәдә оператив дежур торуны алып бару өчен ЕДС белгечләрен һөнәри әзерләүне, һөнәри янадан әзерләүне һәм квалификацияләрен күтәрүне оештыру;

РСЧС көндәлек идарәсе органнары белән оператив хәл буенча мәгълүмат алмашуны гамәлгә ашыру, шул исәптән РСЧС АИУСын "ЕДС шәхси кабинеты" һәм «Имин шәһәр» АПК аша кулланып;

Татарстан Республикасы Гадәттән тыш хәлләр министрлыгына һәм Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсенең ЦУКС ка алынган хәвефле һәм уңайсыз метеорология күренешләре комплексы узу турында оператив кисәтү нигезендә үткәрелгән превентив чаралар турында хисап бирү;

ЧС (һәлакәтләр) килеп чыгуга яисә килеп чыгуга янау турында, куркыныч (унайсыз) метеорологик күренешләр турында, вәзгыятыне үстерү мөмкин булган модельләр турында ашыгыч кисәтүләр, ОМСУ, ДС житәкче составына, авыл жирлекләре башлыкларына (торак пунктлар старосталарына), муниципаль берәмлек территориясендә халык күп була торган чараларны оештыручыларга, туристлык төркемнәренә кадәр куркынычларны киметү буенча тәкъдимнәр кертү;

РСЧС ның көндәлек идарәсе органнары һәм ГО идарәсенең аларга йөкләнгән бурычларны үтәү органнары белән өйрәнүләр һәм күнегүләр үткәрүдә катнашу.

5. ЕДДС ның эш тәртибе

5.2. ЕДДСта гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу һәм килеп чыгу куркынычына вакытында һәм нәтижәле жавап бирүне тәэммин иту өчен

тәүлек буе оператив дежур сменада дежур тору оештырыла.

5.3. ОДС ЕДДС составында дежур торуга ЕДДС составында норматив-хокукуй документларны өйрәнгөн, гадәттән тыш хәлләр һәм гражданнар оборонысы һәм гадәттән тыш хәлләр өлкәсендәге бурычларны хәл итәргә вәкаләтле органнарның эшчәнлеген регламентлаштыруучы, РСЧС идарәсенең көндәлек органнарының, эш урынында стажировка узган һәм билгеләнгән тәртиптә дежурлыкка юл қуйган дежур-диспетчер персоналы кертелә.

5.4. ЕДДС белгечләре өстәмә һөнәри белем алуға лицензиясе булган мәгариф учреждениеләрендә өстәмә һөнәри белем бирү программалары буенча вазыйфага билгеләнгәннән соң беренче ел дәвамында һәм ким дигәндә биш елга бер тапкыр өстәмә белем алырга тиеш.

5.5. Чираттагы ОДС дежур торыр алдыннан ЕДДС житәкчесе яки аны алмаштыруучы зат тарафыннан, инструктажны үткәрүнең расланган планы нигезендә, дежур-диспетчер персоналы инструктажы үткәрелергә тиеш. Инструктаж барышында дежур-диспетчер персоналына оператив хәл, чираттагы дежурлыкка бурычлар, персонал гамәлләрендәге характерлы житешсезлекләр анализана һәм аларның кабатлануына юл күймый торган чараптар курсәтелә.

5.6. ОДС ЕДДС житәкчесе (яки аны алмаштыруучы зат) белән оператив дежур торуга йомгак ясала, аның барышында дежур тору өчен дежур-диспетчер персоналының гамәлләрен анализлау гамәлгә ашырыла, тәп кимчелекләр китерелә һәм ачыкланган житешсезлекләрнең кабатлануына юл күймый торган чараптар курсәтелә.

5.7. Дежур торучы ОДС белгечләре, кабул итү-тапшыру журналында тиешле язмалар керту белән, белгечләрдән Документлар, элемтә чарапары, АРМ һәм башка жиһазлар кабул итә.

5.8. ОДС ЕДДС белгечләрен оператив дежур тору белән бәйле булмаган мәсьәләләрне хәл итүгә җәлеп итү рөхсәт ителми.

5.9. Дежур торган вакытта ОДС ЕДДС белгечләре вазифа инструкцияләре һәм гамәлләр алгоритмнары нигезендә функциональ бурычлар башкара.

5.10. Хезмәт дисциплинасын, элемтә куркынычсызлыгын, техниканы (жиһазларны), куркынычсызлык техникасын һәм янгын куркынычсызлыгын саклау кагыйдәләрен бозган очракта, дежур-диспетчер персоналы дежур торудан туктатылырга мөмкин.

5.11. Хезмәт дисциплинасын, элемтә куркынычсызлыгын, техниканы (жиһазларны), куркынычсызлык техникасын һәм янгын куркынычсызлыгын саклау кагыйдәләрен бозган очракта, дежур-диспетчер персоналы дежур торудан туктатылырга мөмкин.

5.12. Хоқук бозуларның авырлыгы һәм нәтижәләренә карап, ОДС гаепле затлары гамәлдәге законнар нигезендә законда билгеләнгән жаваплылыкка тартыла.

5.13. Гадәттән тыш хәлләр (һәлакәтләр) барлыкка килү куркынычы турында мәгълүмат ЕДДСка булган барлык элемтә каналлары һәм мәгълүмат

системалары буенча килэ.

5.14. Гадэлтэн тыш хэлнең барлыкка килүү куркынычы яки барлыкка килүү турындагы барлык мэгълүмат ЕДДС дежур-диспетчер персоналы тарафыннан билгелэнгэн тэртиптэ теркэлэ һэм кичекмэстэн гадэлтэн тыш хэллэр зонасына, шулай ук Россия гадэлтэн тыш хэллэр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсенә жибэрелергэ тиешле ЭОСка тапшырыла.

5.15. Ай саен ЕДДС житэжчесе яки аны алмаштыруучы зат тарафыннан ЕДС эшчэнлегенә анализ ясала һэм муниципаль берэмлек территориясендэ гамэлдэ булган ДДС белэн хезмэлтэшлекне оештыра.

5.16. Балтач муниципаль районның гадэлтэн тыш хэллэр комиссиясе һэм гадэлтэн тыш хэллэр министрлыгы утырышында муниципаль берэмлек территориясендэ гамэлдэ булган ДДС белэн хезмэлтэшлекне оештыру һэм ЕДДС эшчэнлеген анализлау квартал саен карала.

5.17. ЕДДС эшчэнлегенә анализ ел саен Балтач муниципаль районның КЧС һэм ОПБ утырышында карала.

6. ЕДДСның эш режимнары

6.1. ЕДДС түбэндэгэ режимнарда эшли:

көндөлек эшчэнлек - гадэлтэн тыш хэл барлыкка килүү куркынычы булмагандა;

югары эзэрлек - гадэлтэн тыш хэл килеп чыгу куркынычы булганда;

Гадэлтэн тыш хэл - гадэлтэн тыш хэл килеп чыкканда һэм бетерелгэндэ.

6.2. ЕДДС көндөлек эшчэнлек режимында тэүлек буе дежур тора, гадэлтэн тыш хэл (вакыйгалар) барлыкка килүү куркынычына ашыгыч жавап бирергэ өзөр. Бу режимда ЕДДС түбэндэгелэрне тормышка ашыра:

халыктан, оешмалардан һэм ДДСтан гадэлтэн тыш хэл (һәлакәт) барлыкка килүү куркынычы турында мэгълүмат (хәбәрләр) кабул итү;

халыкны һэм территорияләрне гадэлтэн тыш хэлләрдән яклау һэм янгын куркынычсызлыгын тәэммин итү өлкәсендэ мэгълүмати системалардан, шул исәптән РСЧС АИУСыннан файдаланып мэгълүмат жыю, эшкәрту һэм алмашу;

дежурствоның тэүлек эчендэ гадэлтэн тыш хэл (вакыйгалар) турындагы мэгълүматны гомумиләштерү һэм анализлау һэм тиешле докладларны билгелэнгэн тэртиптэ тапшыру;

программа - ЕДДСның техник чараларын, элемтэ чараларын һэм үзәкләштерелгэн хәбәр итүнен муниципаль автоматлаштырылган системасына хәбәр итүнен техник чараларын куллануга эзерлектэ тоту чаралары;

буйсыну буенча гадэлтэн тыш хэл (һәлакәт) барлыкка килүү куркынычы яисә барлыкка килүү турында мэгълүматны, беренче чиратта, урынга жибэрергэ яисә гадэлтэн тыш хэлләрне (һәлакәтләрне) ликвидацияләгәндэ эшкә жәлеп итәргэ кирәк булган Балтач муниципаль районаны Гадэлтэн тыш хэллэр комиссиясе һэм ОПБ рәисенә, «Балтач муниципаль районның

гражданнар оборонысы идарәсе» МКУ житәкчесенә, ЭОСка, әлеге органнарың халыкны һәм территорияләрне муниципаль берәмлек территориясендәге ЧСтан яклау өлкәсендәге эшчәнлеген тәэмин итуче Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе Кризис шартларында идарә итү үзәге рәисенә һәм ОИВС оешмаларына (бүлекчәләренә) тапшыруга;

Татарстан Республикасы Балтач район башкарма комитеты (КЧС һәм ОПБ) житәкчесе карапы буенча ЕДС халыкка гадәттән тыш хәл турында хәбәр итә, шул исәптән кәрәзле элемтә операторлары аша да.

фаразлана торган һәм (яисә) барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләр һәм аларның нәтиҗәләре турында белешмәләр, хәвефле һәм уңайсыз табигать күренешләре турында мәгълүмат (прогностик һәм фактik) алу, ПОО торышы, куркыныч житештерү объектлары турында, шулай ук әйләнә-тире мохитнең торышы турында, шул исәптән «Имин шәһәр» АПКсыннан һәм РСЧС АЯСеннән белешмәләр алу максатларында мәгълүмат системаларының белешмәләрен мониторинглау һәм анализлау;

мәгълүматлар базасына, шулай ук ЕДДСның гадәттән тыш хәлгә (һәлакәт)реакциясе буенча оператив документларның структурасына һәм эчтәлегенә кирәkle үзгәрешләр керту;

гадәттән тыш хәлләргә (вакыйгаларга) жавап биргәндә муниципаль берәмлек территориясендә гамәлдә булган ДДС, мәгълүмати хезмәттәшлек килешүләре һәм регламентларын эшләү, төзәту һәм килештерү;

муниципаль берәмлекнең тормыш тәэмин итү системаларындағы житешсезлекләрне һәм аварияләрне вакытында бетерүне контрольдә тоту;

барлык элемтә төрләре һәм каналлары, шул исәптән система буенча - 112 чакыруларына (һәлакәтләр турында хәбәрләр) жавапка тартыла торган ДДС гамәлләренә төгәллек һәм төзәтмәләр керту;

барлык элемтә төрләре һәм каналлары, шул исәптән система буенча - 112 чакыруларга жавап бирү нәтиҗәләрен (һәлакәтләр турында хәбәрләр) контрольдә тоту;

ОДС ЕДДСның үзара бәйләнеш графигы нигезендә торак пунктларның старосталары белән эшләүне оештыру;

Татарстан Республикасы буенча Россия ГТХМ Баш идарәсенең ЦУКСтан алынган фаразлар, гадәттән тыш хәлләр (һәлакәтләр) барлыкка килү куркынычы һәм муниципаль берәмлек чикләрендә начар фаразлар буенча хәл үсеше модельләре буенча Татарстан Республикасы Балтач звеносының территориаль субсистемасы идарәсе органнарына юллау.

6.3. ЕДДС муниципаль берәмлек территориясендә эшли торган ДДС белән мәгълүмати хезмәттәшлек турында төзелгән килешүләр нигезендә хезмәттәшлек итә, алар нигезендә агымдагы хәл турында оператив мәгълүмат көндәлек эшчәнлек режимында ЕДДСка тапшырыла.

6.4. ДДДСта килеп чыгу яки килеп чыгу куркынычы турындағы хәбәрләр буларак идентификацияләнгән хәбәрләр (вакыйгалар) мәгълүмати хезмәттәшлек турындағы килешүләр нигезендә ЕДСка тапшырыла.

6.5. Аларны дежур-диспетчерлык хезмәтен кабул иткән жаваплылыкка

карамаган гадәттән тыш хәл (вакыйгалар) турындағы хәбәрләр кичекмәстән тиешле ДДС билгеләнеше буенча тапшырыла.

6.6. Гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган очракта, Балтач муниципаль районы башлыгы карапы белән ЭОС һәм оешмаларның (объектларның) ДДДС югары әзерлек режимына күчерелә.

6.7. ЕДДС югары әзерлек режимында өстәмә рәвештә гамәлгә ашыра:

РСЧС, ЭОС һәм ДДС көчләрен һәм чараларын ЧС (һәлакәт) барлыкка килгән очракта, гамәлләргә әзерләү мәсьәләләре буенча тиешле хезмәтләр житәкчеләре белән үзара хезмәттәшлек;

халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендәге бурычларны хәл итүгә маxсус вәкаләтле орган, Балтач муниципаль районының гадәттән тыш хәлләр комиссиясе һәм гадәттән тыш хәлләр министры вазифаи затларны хәбәр итү һәм шәхси чакыру;

буйсыну буенча гадәттән тыш хәл (һәлакәт) барлыкка килү куркынычы турында мәгълүматны, беренче чиратта, гадәттән тыш хәлне (һәлакәтне) бетерергә урынга жибәрергә яисә эшкә жигәргә кирәк булган Балтач муниципаль районының КЧС һәм ОГБ рәисенә, «Балтач муниципаль районының гражданнар оборонасы идарәсе» МКУ житәкчесенә, ЭОСка тапшыру, әлеге органнарның халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге эшчәнлеген тәэммин итүче Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе үзәк УКС рәисенә һәм ОИВС оешмаларына (булекчәләренә);

муниципаль берәмлек территориясендә, ПОО, куркыныч житештерү объектларында, шулай ук әйләнә-тирә мохит торышына күзәтчелек һәм контроль мәгълүматларын алу һәм анализлау;

мөмкин булган хәлне фаразлау, җәлеп ителә торган ЭОС һәм ДДС оешмалары, РСЧС көчләре һәм чаралары гамәлләре буенча тәкъдимнәр әзерләү;

гадәттән тыш хәлне булдырмау максатларында муниципаль берәмлек территориясендә эш итүче ЭОС һәм ДДС оешмалары, РСЧС көчләре һәм чаралары белән хезмәттәшлек планнары барлыкка килү куркынычы астында ЕДДС гамәлләре алгоритмнарына төзәтмәләр керту;

ЭОС һәм ДДС оешмаларының, гадәттән тыш хәлләр барлыкка килүне булдырмау яки аның нәтижәләрен йомшарту буенча ашыгыч чаралар күргәндә, көч һәм чараларның эшчәнлеген контролльдә тоту һәм координацияләү; халыкка гадәттән тыш хәл турында мәгълүмат бирүне тәэммин итү;

Татарстан Республикасы Балтач район башкарма комитеты житәкчесе карапы буенча ЕДДС гадәттән тыш хәлләр турында халыкка хәбәр итә (шул исәптән кәрәзле элемтә операторлары аша);

идарә органнарына нотыкларны билгеләнгән тәртиптә тапшыру;

гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы турында мәгълүматны авыл жирлекләре башлыкларына житкерү (торак пунктлар старостасына);

Татарстан Республикасы буенча Россия ГТХМ Баш идарәсенең ЦУКСка башка идарә органнарын билгеләнгән тәртиптә, гадәттән тыш

хэллэр фаразы яисэ куркыныч һәм тискәре метеорологик күренешләр комплексы узуы турында оператив кисәту нигезендә үткәрелгән профилактик чаralар турында белешмәләрне жибәрү.

6.8. Балтач муниципаль берәмлеге башлыгы каары белән Татарстан Республикасы РСЧС территориаль системасының ЭОС һәм объектлар (объектлар) һәм Балтач звеноны көчләре жәлеп ителгән ЕДДС гадәттән тыш хәл режимына күчерелә.

6.9. Гадәттән тыш хәл режимында ЕДС өстәмә рәвештә түбәндәге бурычларны үтәүне башкара:

ЧС ликвидациясенә жәлеп ителә торган РСЧС көчләре һәм чаralары ЧС урынына ашыгыч хәбәр итүне оештыра һәм аларны булдырмау һәм бетерү буенча гамәлләрен координацияли, шулай ук кирәkle мәгълүматлар алганнын соң һәлакәткә жавап бирә;

кешеләрне яклау һәм коткарку буенча мөстәкыйль каарлар кабул итә (уз вәкаләтләре кысаларында);

Жыелган мәгълүматны жыюны, эшкәртүне һәм тапшыруны гамәлгә ашыра, вәзгытьне бәяли, ЭОС реакциясенә өстәмә жәлеп итә һәм муниципаль берәмлек территориясендә эшләүче оешмаларның ДДС торак пунктларга һәм авыл жирлекләре башлыкларына хәбәр итү схемасы нигезендә хәбәр итә;

Татарстан Республикасы Балтач район башкарма комитеты житәкчесе ЕДДС каары белән, шулай ук кәрәзле элемтә операторлары аша халыкка гадәттән тыш хәл турында хәбәр итә;

ЧС үсеше турында оператив мәгълүмат жыюны, эшкәртүне, төгәлләштерүне һәм тапшыруны, шулай ук гадәттән тыш хәлне бетерүгә жәлеп ителә торган оешмаларның ЭОС, ДС гамәлләрен координацияләүне, РСЧС көчләрен һәм чаralарын жыюны, төгәлләштерүне һәм тапшыруны гамәлгә ашыра;

Гадәттән тыш хәлнең бетерелүе житәкчесе, Татарстан Республикасы Балтач район башкарма комитеты житәкчесе (КЧС һәм ОПБ рәисе), Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе ОДС житәкчесе һәм әлеге органнарың халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәгә эшчәнлеген, гадәттән тыш хәлләрне бетерү һәм янгын сүндерү буенча оператив штаб, ЭОС, оешмаларга ДДС, шулай ук торак пунктлар старосталары һәм авыл жирлекләре башлыклары белән гадәттән тыш хәлләрне торғызыу һәм хәл итү эшләренә жавап бирү барышы турында дайими мәгълүмати хезмәттәшлек итә;

авария-торғызыу һәм башка кичектергесез эшләр уздыруны тикшереп тора;

тиешле тәртиптә гадәттән тыш хәл турында докладлар һәм донесениеләр әзерли һәм идарә органнарына тапшыра;

гадәттән тыш хәлне бетерү өчен Балтач муниципаль районының КЧС һәм ОПБ каарына тәкъдимнәр әзерли;

Гадәттән тыш хәлләрне бетерүгә жәлеп ителә торган Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районаны территорииясендә гамәлдә булган

көчләрне һәм чараларны исәпкә ала.

6.10. ГО ЕДС алып баруга әзерлек барышында түбәндәгеләрне гамәлгә ашыралар:

хәбәр итү сигналлары һәм (яисә) ашыгыч мәгълүмат алу, аны ГО идарәсенең югарырак органыннан алуны раслый;

Балтач муниципаль районы ГО житәкче составына, ГО көчләренә, социаль әһәмиятле объектларның дежур хезмәтләренә (житәкчеләренә) һәм аварияләрнең нәтижәләре аларның территорияләреннән читтә заарлы факторлар тәэсире зоналарында яшәүче яки хужалық эшчәнлеген алып баручы халыкның тормышына һәм сәламәтлегенә зыян китеrerгә мөмкин булган I һәм II куркыныч класслы куркыныч житештерү объектларын, аеруча радиация-куркынычлы һәм атом-куркынычлы житештерүне һәм объектларны, бик югары куркынычлы гидротехник корылмаларны һәм югары куркынычлы гидротехник корылмаларны файдаланучы оешмаларның дежур (дежур-диспетчерлык) хезмәтләренә хәбәр итүне оештыру;

Балтач муниципаль районы территориясендә урнашкан халыкка хәбәр итүне тәэммин итү;

Балтач муниципаль районы территориясендә урнашкан оешмалардан ГО чараларын үтәү буенча мәгълүматны, аны Балтач муниципаль районының ГО идарәсе органына житкереп, кабул итүне оештыру;

ГО чараларын үтәүгә жәлеп ителә торган ГО көчләрен һәм чараларын исәпкә алуны алып бару.

6.11. Югары әзерлек һәм гадәттән тыш хәл режимнарында ДДС арасындағы мәгълүмати хезмәттәшлек ЕДС аша гамәлгә ашырыла. Моның өчен ЕДСта ДДДС белән үзара эш итүчеләрдән беренче чиратта мәжбүри тәртиптә һәм түләүсез нигездә гадәттән тыш хәлнең килеп чыгуы яки килеп чыгуы куркынычы, кабул ителгән чаралар, өстәмә рәвештә таләп ителә торган чаралар һәм чаралар турында белешмәләр тапшырыла. ЕДСта эшли торган мәгълүмат барлық кызыксынган ЕДДСка житкерелә.

6.12. ЕДДС эшчәнлеге гражданнар оборонасының әзерлегенә һәм аны алып баруга әзерләнгәндә муниципаль берәмлек халкын гражданнар оборонасы һәм гражданнар оборонасы планына, ЕДСның дежур-диспетчерлык персоналына маҳсус чор шартларында эш итү инструкцияләренә туры китерап башкарыла.

Имин булмаган районнардагы муниципаль берәмлекләрдә ГО әзерлеген гамәлгә керткәндә, ОДС ЕДДСны саклана торган идарә пунктларында урнаштыру күздә тотыла.

7.ЕДДСның оставы һәм структурасы

7.1. ЕДДС үз эченә ЕДДС персоналын, идарә, элементә һәм хәбәр итүнен техник чараларын ала.

7.2. ЕДДС персоналды составына түбәндәгеләр керә:

ЕДДС житәкчелеге:

ЕДДС житәкчесе;

ЕДДСның дежур-диспетчерлық персоналы:

оператив дежур торучылар;

7.3. ЕДДСның дежур-диспетчерлық персоналы арасыннан тәүлек буе дежур тору расчетыннан ОДС формалаша, бер ОДС ЕДДС составына тұбәндәгеләр көрө:

оператив дежур торучы - 1 кеше;

7.4. ЕДДСның санлы составы кирәк булғанда башка вазыйфаи заттар тарафыннан Балтач муниципаль районының ОМСУ карары буенча тулыландырылырга мөмкин.

8. ЕДДС кадрларын туплау һәм әзерләү

8.1. ЕДДСны персонал белән туплау ОМСУ билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

8.2. ЕДДС персоналы урыннарында уқытуның төп формалары булып оператив әзерлек чарапары (тренировкалар, укулар), һөнәри әзерлек буенча дәресләр, ЕДС дежур-диспетчерлық персоналын дежур торырга мәжбүр итәр алдыннан көндәлек инструктаж тора.

8.3. Оператив әзерлек чарапары Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлығының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе ЦУКС үткәргән күнегүләр барышында, шулай ук РСЧС идарә органнары һәм көчләре белән төрле өйрәнүләр һәм күнегүләр үткәргәндә муниципаль берәмлек территориясендә гамәлдә булган ДДС белән күнегүләр барышында гамәлгә ашырыла.

8.4. Өстәмә һөнәри белем алуға ЕДДС белгечләре ЕДДС житәкчесе карары белән жибәрелә. ЕДДС житәкчеләрен һәм белгечләрен гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә квалификация күтәрү програмmalары буенча өстәмә һөнәри белем бирүне Татарстан Республикасы ГО һәм ЧС буенча уқыту-методик үзәкләрдә, муниципаль берәмлекләр ГО курсларында, шулай ук Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлығы һәм башка ФОИВ карамагындағы ЧСтан яклау өлкәсендә өстәмә һөнәри програмmalар буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларда үткәреләр. ЕДДС белгечләре квалификация күтәрү програмmalары буенча кимендә биш елга бер тапкыр өстәмә һөнәри белем узарга тиеш. Вазыйфага беренче тапкыр билгеләнгән заттар өчен өстәмә һөнәри белем беренче ел дәвамында үткәрелә.

8.5. ЕДДС дежур-диспетчерлық персоналның һөнәри әзерлек дәрәҗәсен тәэммин итү, функциональ вазыйфаларны үтәүдә аның гамәли күнекмәләрен камилләштерү, шулай ук яңа күнекмәләргә ия булу максатларында ЕДДС житәкчелеге Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлығы тарафыннан махсус эшләнгән программа буенча дежур-диспетчерлық персоналын әзерләүне оештыра, алга таба елына кимендә 1 тапкыр зачетлар кабул ителә.

8.6. Кирәк булса, ЕДДС дежур-диспетчерлық персоналды Россия

Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе үзәк китапханәсендә стажировка узуга юнәлдерелергә мөмкин.

9. ЕДДС житәкчелегенә һәм дежур-диспетчер персоналына таләпләр

9.1. ЕДДС житәкчелеге һәм дежур контроллеры түбәндәгеләрне белергә тиеш:

халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә норматив хокукый актлар таләпләре;

муниципаль берәмлеккә хас гадәттән тыш хәлләр (һәлакәтләр) барлыкка килү қуркынычы;

административ-территориаль бүленеш, халык саны, муниципаль берәмлекнең һәм Россия Федерациясе субъектының географик, климат һәм табигый үзенчәлекләре, шулай ук Татарстан Республикасы һәм муниципаль берәмлек турында башка мәгълумат;

Татарстан Республикасы РСЧС территориаль системасының Балтач муниципаль звеносының көчләр һәм дайми әзерлек чарапары составы, аларның бурычлары, аларны җәлеп итү тәртибе, урнашуы, маҳсус техниканың тактик-техник характеристикалары;

ЕДДСның җаваплылык зонасы һәм муниципаль берәмлек территориясендә эш итүче ашыгыч ярдәм хезмәтләренең һәм үзара хезмәттәшлек итүче оешмаларның җаваплылык зоналары;

Жаваплылык зонасында булган кешеләр күпләп яшәгән объектлар, аларның адреслары, тулы исеме һәм характеристикалары, гражданнар оборонасының саклагыч корылмалары, шулай ук күмелгән биналар һәм башка җир асты корылмалары, шул исәптән мобилизация чорында һәм хәрби вакытта гражданнар оборонасы саклау корылмалары өчен җайлаша торган метрополитеннар;

халыкка мәгълумат бирү һәм хәбәр итү өлкәсендә норматив - хокукый актлар таләпләре һәм бу;

МАСЗО жибәрү кагыйдәләре һәм тәртибе;

уздыру кагыйдәләре һәм тәртибе бу;

халыкны гадәттән тыш хәлләр зонасыннан эвакуацияләү тәртибе, вакытлыча урнаштыру пунктларының урнашу урыны, аларның сыйдырышлылыгы;

төрле мәгълумати - белешмә ресурсларны һәм материалларны, шул исәптән территорияләренең паспортларын куллану тәртибе;

ЕДДС автоматлаштырылган системасының билгеләнүе һәм тактик-техник характеристикалары, ана йөкләнгән бурычларны үтәү тәртибе, ЕДДСның эшләвен тәэмин итүче элемтә чарапарын һәм башка жиһазларны эксплуатацияләү тәртибе;

курше муниципаль берәмлекләренең гомуми характеристикасы; функциональ бурычлар һәм вазыйфа инструкцияләр;

ЕДДС персоналының төрле эш режимнарындағы гамәлләр алгоритмнары;

идарә итү һәм хәбәр итү сигналлары буенча ЕДДС персоналының

гамәлләрен билгеләүче документлар;

эш башкару кагыйдәләре һәм тәртибе.

9.2. ЕДДС житәкчесе (житәкче урынбасарлары) тубәндәге күнекмәләргә ия булырга тиеш:

ЕДДС каршина куелган бурычларны үтәүне оештырырга һәм аларның үтәлешен тикшереп торуны тәэммин итәргә;

ЕДДС үсешенең һәм эшләвен тәэммин итүнең норматив-методик базасын, шул исәптән муниципаль берәмlek территориясендә һәм муниципаль берәмлекнең тормыш тәэммин итү хезмәтләре тарафыннан гамәлдә булган ДДС белән мәгълүмати хезмәттәшлек регламентын һәм килешүләрен эшләргә;

ЕДДС персоналына оператив-техник эш, өстәмә һөнәри белем бирүне оештырырга;

дәресләр, күнегүләр һәм өйрәнүләр уздыруны оештырырга;

ЕДДСның техник тәэммин ителешен камилләштерү, үстерү һәм арттыру буенча тәкъдимнәр эшләргә;

Кулдан һәм автоматлаштырылган режимда ТСОны жибәрүне оештырырга һәм контрольдә тотарга;

халыкка мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү өлкәсендә норматив-хокукий документация әзерләргә;

ЕДДС житәкчелеген һәм дежур-диспетчерлык персоналына эш буенча дайми тикшерү үткәрергә

МАСЦО эшкә сәләтлелеген вакыт-вакыт тикшерә;

халыкка мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү өлкәсендә ЭТО исәпкә алу журналларын, МАСЦО эш сәләтен һәм документларын алыш баруны оештырырга;

эштә мәгълүмати системаларны куллана белү.

9.3. ЕДДС житәкчесенә таләпләр:

югары белем, халыкны һәм территорияләрне яклауны тәэммин итү өлкәсендә оператив вазыйфаларда кимендә З ел оператив эш стажы һәм ЕДС житәкчеләрен һәм белгечләрен гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә квалификацияне күтәрү программасы нигезендә билгеләнгән программа буенча өстәмә һөнәри белем бирү, дәүләт серен тәшкил итүче белешмәләр белән эшләүгә керту (кирәк булганда);

Кулдан һәм автоматлаштырылган режимда ТСОны жибәрүне оештырырга һәм контрольдә тотарга;

халыкка мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү өлкәсендә норматив-хокукий документация әзерләргә;

МАСЦО эшкә сәләтлелеген вакыт-вакыт тикшерә;

халыкка мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү өлкәсендә ЭТО исәпкә алу журналларын, МАСЦО эшкә сәләтлелеген һәм документларын алыш баруны оештырырга.

9.4. ЕДДС дежур-диспетчер персоналы оператив мәгълүмат жыю һәм эшкәрту күнекмәләренә ия булырга тиеш.

гадәттән тыш хәл (вакыйгалар) барлыкка килү фактлары яисә

куркынычы турында һәм гадәттән тыш хәлне (һәлакәтләрне) бетерү эшләрен үткәруне контролъдә тоту;

әлеге мәгълүматның дөреслеген анализлау һәм бәяләүне; идарә итү, оештыру һәм планлаштыру документларын сыйфатлы һәм оператив тәстә әзерләүне башкарырга;

үз эшендә вәзгиятъне үстерү фаразларын кулланырга; Татарстан Республикасы РСЧС территориаль подсистемасының ГО һәм Балтач звенонының идарә һәм көчләре органнарының оператив житәкчелеген һәм эшчәнлеген координацияләүне тәэммин итәргә;

Интернет чөлтәрендә массакүләм мәгълүмат чаралары мониторингын башкарырга;

АРМда телекоммуникация жиһазларының һәм оргтехникиның барлык функцияләрен, шул исәптән видеоконференцэлемтә комплектының билгеләнгән функцияләрен файдаланырга;

мәгълүмат системалары һәм исәп-хисап бурычлары мәгълүматларын кулланырга;

персональ компьютерда ышанычлы кулланучы дәрәҗәсендә эшләргә (офис пакеты программаларын белү, электрон почта, интернет һәм мәгълүмати - белешмә ресурслар белән файдалана белү);

ЕДДС (шул исәптән система - 112, «Имин шәһәр» АИУС РСЧС («Куркынычсызлык һәм хәвеф-хәтәр атлавы» ИС), ТКХ МКА, ИСДМ-Рослесхоз h.б.) эшчәнлегендә кулланыла торган программа чараларыннан, мәгълүмати системалардан файдалана белергә;

клавиатурада минутына 150 символдан да ким булмаган тизлек белән текст туплау хатасыз;

радиостанция һәм телефон буенча компьютер артында эшләү белән бер үк вакытта төгәл сөйләргә;

кереш (оператив әзерлек чаралары кысаларында) яисә гадәттән тыш хәлләр (һәлакәт) буенча документларның билгеләнгән комплектын үз вакытында формалаштырырга;

билгеләнгән вакытлыча нормативлар нигезендә таләп ителгән хисап документларының оператив исәпләүләр, докладлар әзерләүне гамәлгә ашырырга, шулай ук гадәттән тыш хәл турында муниципаль берәмлек житәкчелегенә, гадәттән тыш хәлне бетерүдә катнашучы көчләр һәм чаралар житәкчеләренә хәбәр итәргә;

Кулдан һәм автоматлаштырылган режимда ТСОны жибәрүне оештырырга һәм контролъдә тотарга;

халыкка мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү өлкәсендә норматив-хокукий документация әзерләргә;

МАСЦО эшкә сәләтлелеген вакыт-вакыт тикшерә;

халыкка мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү өлкәсендә ЭТО исәпкә алу журналларын, МАСЦО эш сәләтен һәм документларын алып баруны оештырырга;

халыкка мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү аппаратурасын эшләтеп жибәрергә; төрле мәгълүмат ресурсларыннан һәм материаллардан, шул

исәптән оператив расалар әзерләү өчен кирәклे территорияләр (объектлар) паспортыннан файдаланырга.

9.5. ЕДДСның дежур-диспетчер персоналына тубәндәгеләрне эшләү тыела:

оператив дежур тору белән бәйле булмаган телефоннан сөйләшүләр алып бару;

муниципаль берәмлек житәкчелеге курсәтмәсеннән башка массакүләм мәгълумат чарапарына һәм чит затларга нинди дә булса мәгълумат бирергә; ЕДДС бинасына чит затларны рөхсәт итәргә;

ЕДДС житәкчесе рөхсәтеннән башка оператив дежур тору урынынан аерылу;

вазыйфаи бурычларда һәм инструкцияләрдә карапмаган бурычларны үтәү, жиһазларны һәм техник чарапарны билгеләү буенча файдаланмау.

9.6. ЕДДСның дежур-диспетчер персоналына таләпләр:

югары яки урта һөнәри белем булу;

ОДС ЕДДС залында урнаштырылган техник чарапардан файдалана белү;

халыкны һәм территорияләрне яклау өлкәсендә норматив документларны белү;

үзәкләштерелгән хәбәр итүнен муниципаль автоматлаштырылган системасын, шулай ук муниципаль берәмлек халкына хәбәр итү структурасын, ысулларын һәм тәртибен хәбәр итүнен техник чарапарын куллану кагыйдәләрен белү;

эшчәнлек юнәлеше буенча билгеләнгән программа буенча максус әзерлек булу;

Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Аппаратының структур бүлекчәләре житәкчеләре катнашында киңәшмә

дәүләт сере (кирәк булса).

9.7. ЕДДС дежур-диспетчер персоналына өстәмә таләпләр куя ала.

10. ЕДДС бүлмәләренә таләпләр

10.1. ЕДДС ТР, Балтач муниципаль районы, Балтач ш.т.п, Йади Такташ ур., 4 нче йорт адресы буенча бинада урнашкан.

10.2. ЕДДС персоналының эшчәнлеген тәэммин итү өчен тубәндәге биналар оештырыла: ОДС залы, ЕДДС житәкчесе кабинеты, ял итү һәм ашау бүлмәсе), кирәкле техник чарапар һәм документлар белән жиһазландырылган.

10.3. ЕДДСның техник чарапарын электр белән тәэммин итү категориясе нигезендә Россиянен бердәм энергетика системасыннан гамәлгә ашырылырга тиеш ул иң тубәне булмаска тиеш, 500 меннән артык халкы булган торак пунктлар өчен максус төркемнен беренче категориясе нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

10.3.2. Резервлы электр белән тәэммин итү системасы телефон элемтәсе системаларының, серверлы жиһазларның, видеоконференцэлемтә

системаларының эшкә яраклылыгын, мәгълүматны чагылдыруны, хәбәр итүне, транспорт чарапары мониторингын, эчке бәйләнешне электр туклануының резерв чыганагына күчү өчен кирәkle вакыт эчендә тәэмmin итәргә тиеш.

10.4. ЕДДС биналары мәйданнарында ихтыяжларны исәпләү гамәлдәге санитария кагыйдәләре һәм нормалар таләпләренә нигезләнеп башкарыла, алар кеше өчен қуркынычсыз хезмәт шартлары тәэмmin итүгә һәм ОДС белгечләре санының күрсәткечләренә нигезләнеп үтәлә.

10.5. ОДС ЕДДС залы ОДСның бердәм мәгълүмати киңлегендә бер үк вакытта эшләү мөмкинлеген тәэмmin итәргә тиеш, шулай ук Татарстан Республикасы Балтач район башкарма комитеты житәкчесе (Гадәттән тыш хәлләр комиссиясе рәисе), гадәттән тыш хәлләр комиссиясе рәисе урынбасары.

10.6. Чит затларның рөхсәтсез керүен булдырmaу өчен, ОДС ЕДДС залы автомат рәвештә ябу жайланмасы һәм видеокүзәту чаралары белән жиһазландырылачак. ЕДДС бинасына керү тәртибе ОМСУ яки ЕДДС кергән юридик зат житәкчесе тарафыннан билгеләнә.

10.7. Тәүлек буе дежур тору өчен ОДС ЕДДС аерым ял итү һәм ашау бүлмәсе булырга, аларда кирәkle көнкуреш шартлары тудырылган булырга тиеш.

10.8. ЕДДСның һәр хезмәткәре Россия Федерациясенең Милли стандарты ГОСТ Р 22.7.01-2021 таләпләре нигезендә хезмәт вазыйфаларын башкарған вакытта маҳсус форма кияргә тиеш: Бердәм дежур-диспетчерлык хезмәте. Төп нигезләмәләр."

11. Требования к оборудованию ЕДДС

11.1. Идарә документларын кабул итүне һәм тапшыруны тәэмmin итү, барлык төр мәгълүматларны идарә итү органнары белән билгеләнгән срокларда һәм хәбәр итү сигналларын идарә органнарына һәм халыкка житкерүнең таләп ителгән сыйфаты белән алмашу максатларында, мәгълүмати иминлекнең тиешле дәрәҗәсе булган мәгълүмати-телекоммуникация инфраструктурасы булдырылырга тиеш:

КСА ЕДДС;

«Имин шәһәр» агросәнәгать комплексының бердәм үзәге;

Системаның КСА - 112 (системаны гамәлгә аширу буенча проект-смета документлары каарларын исәпкә алып - 112);

элемтә системасы һәм хәбәр итү системасы.

Үзәкләштерелгән хәбәр итүнен муниципаль автоматлаштырылган системасы Россия ГТХМ һәм цифрлы үсеш, элемтә һәм массакүләм коммуникацияләр министрлыгының 31.07.2020 № 578/365 уртак боерыгы белән расланган халыкка хәбәр итү системалары турындагы нигезләмә таләпләренә туры килергә тиеш (26.10.2020 № 60567 Россия Юстиция министрлыгында теркәлгән).

11.1.1 Муниципаль берәмлек системаларының югары Мәгълүмат-коммуникация һәм телекоммуникация инфраструктурасы (алга таба – ИКТ)

системалары белән туры килү зарурлыгы турында таләпләр.

11.1.2 Куркынычсызлыкны тәэммин итү таләпләре:

а) Хәбәр итү системасы элементлары һәм югары дәрәҗәдәге субсистемалар белән элемтә тәэммин итүче муниципаль берәмлекнен ЕДДС инфраструктурасы һәм канал чыгаручы жиһазлар өчен өзлексез электр белән тәэммин итү системалары;

б) Трассларны - элемтә каналларын резервлау;

в) ЛВС жиһазларын һәм саклау системаларын резервлау.

11.1.3. ИКТ ЕДДС жиһазларын оператив алыштыру өчен запас частьләр һәм жиһазлар белән тәэммин итүгә таләпләр.

11.2. ЕДДС КСА ЕДДС персоналы тарафыннан йөкләнгән функцияләрне автоматлаштырылган үтәүне тәэммин итү өчен билгеләнгән һәм техник яктан үзара бәйләнештәге түбәндәгеләрне кертергә тиеш:

мәгълүматны саклау, эшкәрту һәм тапшыру системасы;

видеоконференцэлемтә системасы;

мәгълүматны чагылдыру системасы;

стационар объектларны һәм хәрәкәтчән транспорт чараларын мониторинглау системасы.

ЕДДС КСА муниципаль мәгълүмат системасы буларак төзелә, аларга карата Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән дәүләт мәгълүмат системаларында булган дәүләт серен тәшкил итмәгән мәгълүматны яклау турындагы таләпләр куела.

11.2.1. Мәгълүматларны саклау, эшкәрту һәм тапшыру системасы түбәндәгә элементлардан торырга тиеш:

ЛВС жиһазлары;

мәгълүматлар саклау һәм эшкәрту җайламналары; оештыру техникасы.

11.2.1.1. ЛВС жиһазлары алар арасында электрон рәвештә мәгълүмат алмашу өчен АРМ ЕДДС берләшүен, тышкы чeltәrlәrgә (булеп бирелгән элемтә һәм интернет чeltәrlәrenә) тоташуны тәэммин итәргә тиеш. ЛВСны Интернет чeltәrenә тоташтыру бары тик мәгълүматны яклауның сертификацияләнгән чараларын кулланып кына башкарылырга тиеш. Мәгълүматны яклауның сертификацияләнгән чаралары булмаганды Интернет чeltәrenә ЛВСка кертелмәгән АРМ күшүлүрга мөмкин.

АРМ ЕДДС персоналын Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының мәгълүмати-телеинформация инфраструктурасына тоташтыру фәкать криптографик яклауның сертификацияләнгән чараларын кулланып кына башкарылырга тиеш мәгълүмат.

ЛВС жиһазлары түбәндәгә төп компонентлардан торырга тиеш:

беренчел маршрутизатор (коммутатор);

чeltәrнең иерархик структурасын төзү өчен коммутаторлар.

ЛВСны тышкы чeltәrlәrgә тоташтыру теге яки бу тоташтыру технологиясен гамәлгә ашыручы каналлар ясаучы жиһазлар ярдәмендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

ЛВС жиһазлары тиешле климат шартлары булган биналардагы телекоммуникация шкафларында урнаштырылырга тиеш.

Телекоммуникация шкафларында билгеләнгән температураны һәм дымлылыкны саклау өчен кондиционерлау системалары урнаштырылырга тиеш.

АРМда ЕДС персоналы мәгълүматны вируска каршы яклауның сертификацияләнгән чаралары урнаштырылырга, көйләнергә һәм корректлы эшләргә тиеш.

11.2.1.2. Мәгълүматларны саклау һәм эшкәрту жиһазлары түбәндәгө төп элементларны үз әченә алырга тиеш:

мәгълүматны саклау өчен югары житештерүчәнлек серверы (файл, мәгълүматлар базасы);

АРМ ЕДС персоналының билгеләнгән мәгълүмат системалары белән.

Сервер мәгълүматны формаль рәвештә дә, формаль булмаган рәвештә дә саклауны һәм эшкәртуне тәэмин итәргә тиеш. Саклагыч күләме исемлек, саклана торган мәгълүмат күләме һәм аны саклау срокы нигезендә билгеләнә.

АРМ ЕДС персоналы төп офис күшымталарында (текст мәхәррире, табличный мәхәррир, презентацияләр мәхәррире, электрон почта), шулай ук махсус программа тәэмин ителешендә эшләүне хупларга тиеш.

11.2.2. Видеоконференцэлемтә системасы ЕДС персоналының, шулай ук селектор киңәшмәләрендә барлық эшләүче идарә органнары белән башка вазыйфаи затларның катнашуын тәэмин итәргә тиеш. Видеоконференция элемтәсе системасы түбәндәгө төп элементлардан торырга тиеш: видеокодек; видеокамера; микрофонлы жиһазлар; тавыш көчәйтү жайламалары; аудио-видео чагылдыру; видеокодек белән идарә итү пульты.

11.2.2.1. Видеокодек аппарат платформасында да, программа платформасында да гамәлгә ашырылырга мөмкин. Видеокодек түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

видеоэлемтәнең төп протоколлары буенча эш (H.323, SIP);

бәйләнеш тизлеген сайлау;

видеокамераларны рәсем чыганагы сыйфатында тоташтыру;

микрофон жиһазларын тавыш чыганагы сыйфатында тоташтыру.

11.2.2.2.Видеокамера ЕДС бинасының гомуми төрен күрсәтү мөмкинлеген, шулай ук катнашучыга (катнашучыларга) селектор киңәшмәсен үткәрү мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш. Видеокараларда трансфокация (якынаю/удаление) функцияләре, шулай ук дистанцион идарә пульты ярдәмендә яки WEB-интерфейс аша борылыш функцияләре тормышка ашырылырга тиеш.

11.2.2.3. Микрофон жиһазлары

селектор киңәшмәсендә катнашучыларның барысы да сөйләменең аңлаешлылығы;

«кире элемтә»не бастыру;

киңәшмәдә катнашучылар тарафыннан микрофоннарны кабызу/өзү;

бер микрофоннан артык файдалану мөмкинлеге.

Кирәк булганда, микрофоннарны тоташтыру өчен микшер пульты файдаланылырга мөмкин.

11.2.2.4. Тавыш көчәйтү жайлланмасы тавышны читтэ калган абоненттан эзләнүсез күрсәтүне тәэмин итәргә тиеш.

Тавыш көчәйтү жайлланмасы аваз сыйфатына үзара тискәре йогынтыны бетерү өчен микрофон жайлланмасы белән килештерелергә тиеш.

11.2.2.5. Читтәге абонент рәсеме ЕДДС мәгълүмат күрсәтү системасына күчерелергә тиеш

11.2.2.6.. Видеоконференцэлемтә системасы видеоязма характеристикалары буенча мәгълүматны күрсәтү системасы белән килешенергә тиеш.

11.2.3. Мәгълүматны (видеодиварны) алу системасы АРМ белән мәгълүматны, шулай ук видеоконференцэлемтә жиһазларыннан чыгаруны тәэмин итәргә тиеш.

Мәгълүматны тартып алу системасы жидрокристаллик яки проекцион модульләр базасында гамәлгә ашырылган видеодивардан торырга тиеш. Видеофар үлчәмнәре бинаның зурлыгына туры килергә hәм теләсә кайсы АРМ белән ЕДС залында күзәтүне тәэмин итәргә тиеш.

Мәгълүматны чагылдыру системасы мәгълүматны төрле чыганаклардан бер үк вакытта чыгару өчен, видеостенаны сегментларга аеру мөмкинлегенә ия булырга тиеш. Моның өчен видеостена контроллерын hәм видеосигналларнын матрик коммутаторын карапка кирәк.

Өстәмә сегментларны тоташтыру хисабына мәгълүматны чагылдыру системасын арттыру мөмкинлеге каралырга тиеш.

11.2.4. Стационар объектларны hәм хәрәкәтчән транспорт чараларын мониторинглау системасы, мониторинг объектларыннан, шулай ук ГЛОНАСС яисә ГЛОНАСС/GPS спутник навигациясе аппаратурасы белән жиһазландырыла торган транспорт чараларыннан мәгълүматны Россия Федерациясе Транспорт министрлыгы исемлеге нигезендә муниципаль район территориясендә кабул итүне тәэмин итәргә тиеш.

11.2.5. ЕДДСта мәгълүматны яклауның сертификацияләнгән чаралары Татарстан Республикасының дәүләт мәгълүмат системалары ихтияжлары өчен элек сатып алынган программа-техник чараларын hәм карапларны киңәйтүне исәпкә алып кулланылырга тиеш.

11.2. Элемтә системасы hәм хәбәр иту системасы үз эченә түбәндәгеләрне алырга тиеш:

телефон элемтәсе системасы;

радиоэлемтә системасы;

халыкка хәбәр иту системасы, шул исәптән халыкка экстрен хәбәр итүнең hәм вазыйфаи затларга хәбәр итүнең комплекслы системасы;

эчке элемтә системасы.

Үзәкләштерелгән хәбәр итүнең муниципаль автоматлаштырылган системасы махсус программа-техник хәбәр иту чараларын, халыкка экстрен хәбәр итүнең комплекслы системасы чараларын, кешеләр күпләп жыела торган урыннарда халыкка мәгълүмат бирүнең hәм хәбәр итүнең гомумороссия комплекслы системасы чараларын, хәрәкәтчән объектларда яңгыравыкли чаралар, мобиль hәм күчмә хәбәр иту чараларын, шулай ук

аның эшчәнлеген тәэмин итә торган элемтә һәм тапшырулар чөлтәрен үз эченә ала.

11.3.1. Система телефонной связи ЕДДС должна состоять из следующих элементов:

мини-АТС;

телефон аппаратлары;

телефон аша сөйләшүләр языу системасы.

11.3.1.1. Мини-АТС түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

бер үк вакытта берничә абоненттан телефон шалтыратулары кабул иту;

шалтыратучы абонентның номерын автомат билгеләү;

номерларны һәм үткәннәрне хәтердә калдыру;

телефон аппаратлары номерларын турыдан-туры жыю (өстәмә консольләр);

эчке телефон чөлтәре һәм гомуми файдаланудагы шәһәр телефон чөлтәре телефоннарына чакыруны яңадан адреслау.

11.3.1.2. Телефон аппаратлары түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш: дисплейда шалтыратучы абонентның номерын чагылдыру; бер төймә белән килеп чыга торган абонентның номерын жыю; берничә линиянең бер үк вакытта эшләве;

абонентны яңадан адреслау функциясен;

турыдан-туры жыелма абонентлар санын киңәйтү өчен өстәмә консольләрне тоташтыру мөмкинлеге;

микротелефон гарнитурасы булу.

11.3.1.3. Телефон аша сөйләшүләрне теркәү системасы ЕДДС персоналының барлык тоташтырылган телефон аппаратларыннан барлык чыгыш ясаучы һәм керүче телефон сөйләшүләренең язмасын тәэмин итәргә тиеш.

11.3.1.4. Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча идарәсенен ЕДДС һәм ЦУКС арасындағы, күрше муниципаль берәмлекләрнең ЕДДС арасындағы, шулай ук муниципаль берәмлек территориясендә гамәлдә булган ДДДС белән, шул исәптән юл хәрәкәте иминлеге хакындағы элемтә каналлары тәэмин итәргә тиеш.

Телефон элемтәсен оештыру абонентны турыдан-туры чакыру төймәсе консолиясенә программалаштыру юлы белән рөхсәт ителә.

Туры телефон элемтәсе каналлары сыйфатында халыктан шалтыратулар кабул иту өчен каналлар файдаланыла алмый.

Элемтәнен резерв каналлары каралырга тиеш.

11.3.2. Радиоэлемтә системасы тиешле элемтә чаралары белән жиһазланырылган күчереп йөртелә торган булырга һәм стационар объектлар белән тотрыклы бәйләнешне тәэмин итәргә тиеш.

Радиоэлемтә системасы түбәндәге төп элементлардан торырга тиеш:

УКВ-радиостанция;

КВ-радиостанция.

Радиочелтәрләр оештыру өчен элемтә, мәгълүмати технологияләр һәм

массакүләм коммуникацияләр өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Радио дулкыннары хезмәтендә ешлыкка рөхсәт алынырга тиеш.

Радиостанцияләр элемтә, мәгълүмати технологияләр һәм массакүләм коммуникацияләр өлкәсендә күзәтчелек буенча Федераль хезмәттә билгеләнгән тәртиптә теркәлгән булырга тиеш.

11.3.3. Халыкка хәбәр иту системасы хәбәр иту һәм ашыгыч мәгълүмат сигналларын РСЧС территориаль подсистемасының ГО һәм муниципаль звено житәкче составына, муниципаль берәмлек, ДС һәм РСЧС көчләренә, ДДС көчләренә, муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче халыкка вакытында житкерүне, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаганда яки килеп чыккан куркынычлар турында, шулай ук хәрби хәрәкәтләр алыш барганда яисә әлеге гамәлләр нәтижәсендә килеп чыккан очракта, халыкның үз-үзен тоту кагыйдәләре һәм яклау чарапын уздыру зарурлыгы турында үз вакытында житкерүне тәэммин итәргә тиеш. Хәбәр иту һәм ашыгыч мәгълүмат сигналларын халыкка вакытында тапшыруны тәэммин иту өчен комплекслы рәвештә түбәндәгеләр кулланыла:

электр, электрон сиреналар һәм көчле спикер системалары чөлтәре;

чыбыклы радиотапшырулар чөлтәре;

урам радиосы чөлтәре;

кабельле телерадиотапшырулар чөлтәре;

эфир телерадиотапшырулары чөлтәре;

кучмә радиотелефон элемтә чөлтәре;

жирле телефон элемтәсе чөлтәре, шул исәптән хәбәр иту функциясе белән телефон элемтәсенән универсаль хезмәтләре күрсәтү өчен билгеләнгән таксофоннар;

элемтә операторлары һәм ведомство элемтәләре чөлтәрләре;

шәхси радиочакыру системалары чөлтәрләре;

Интернет мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәре;

Күчмә объектларда кычкырып сөйләштерлек чараплар, мобиЛЬ һәм күчмә хәбәр иту чараплары.

Халыкка хәбәр иту системасы чараплары эше Балтач муниципаль берәмлеге башлыгы карапы буенча (КЧС һәм ОПБ рәисе) үзенең эш урыныннан (оператив дежур) өлкән оператив дежур дежур торучы тарафыннан башкарлырыга тиеш.

Вазыйфаи затларга хәбәр иту системасы муниципаль берәмлек территориясендә гамәлдә булган ОМСУ житәкче составына, РСЧС идарә органнарына һәм көчләренә хәбәр итуне тәэммин итәргә тиеш. Персоналга хәбәр иту системасы телефон линияләрен тоташтыру өчен билгеләнгән түләүле шәхси компьютер базасында гамәлгә ашырылырга мөмкин. Телефон линияләре саны хәбәр ителә торган абонентлар саныннан һәм таләп ителә торган хәбәр иту вакытыннан чыгып билгеләнергә тиеш.

Персоналга хәбәр иту өчен, халыктан шалтыратулар кабул иту өчен билгеләнгән элемтә каналлары (линияләре) һәм шулай ук турыдан-туры телефон элемтәсе каналлары кулланылырга тиеш түгел.

Үзәкләштерелгән хәбәр итүнең муниципаль автоматлаштырылган системасы эше «Россия Федерациясе субъектлары башкарма хакимиятенең федераль органнарының, башкарма хакимият органнарының, жирле үзидарә органнарының халыкка барлыкка килә торган куркынычлар турында хәбәр итү максатларында элемтә һәм массакүләм мәгълүмат чаралары операторлары һәм редакцияләре белән үзара хезмәттәшлеге тәртибе турында» 2020 елның 28 декабрендәге 2322 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәте карары һәм Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгы һәм Россия Федерациясе Цифрлы үсеш, элемтә һәм массакүләм коммуникацияләр министрлыгының 2020 елның 31 июлендәге 578/365 номерлы уртак боерыгы белән расланган Халыкны хәбәр итү системалары турында нигезләмәнең III булеге нигезендә гамәлгә ашырыла.

11.3.4. Эчке элемтә системасы ЕДДСта урнашкан затларга хәбәр итүне ЕДДС биналарында билгеләнгән тавыш көчәйту жайланмаларын җәлеп итү юлы белән тәэммин итәргә тиеш (зур булмаган мәйдандағы 2-3 катнаши бинада урнаштырылган ЕДДСка қагылмый).

Эчке бәйләнеш системасы түбәндәгә төп элементлардан торырга тиеш:

- диспетчерның микрофоны;
- тавыш күәтен көчәйткеч;
- акустик системалар.

Эчке элемтә системасы жиһазлары бер-берсе белән килешергә тиеш, шул исәптән көч, каршылык, ешлык үзенчәлекләре.

Персоналны максималь яктырту өчен, акустик системалар ЕДДС биналарында да, коридорларда да урнашырга тиеш.

12. ЕДДСны финанслау

Татарстан Республикасы муниципаль районнары һәм шәһәр округлары чыгымнары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Гражданнар оборонасы, халыкны һәм территорияләрне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэммин итү өлкәсендә Татарстан Республикасында бюджетара мөнәсәбәтләрне формалаштырганда исәпкә алына торган муниципаль учреждениеләр хезмәте өчен түләүгә Татарстан Республикасы муниципаль районнары һәм шәһәр округлары бюджетлары чыгымнары куләмен билгеләү методикасын раслау турында» 2017 ел, 14 август, 569 нчы карары белән билгеләнде.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының югарыда күрсәтелгән Каарына кермәгән чыгымнар зарурлыгы барлыкка килгәндә, Татарстан Республикасы Хөкүмәтенә мөрәжәгать итү юлы белән өстәмә рәвештә финанс чараларын соратып алырга кирәк.

13. Мәгълүматны саклау таләпләре

«Мәгълүмат, мәгълүмат технологияләре һәм мәгълүматны яклау

турында» 2006 елның 27 июлендөгө 149-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «Дәүләт мәгълүмат системаларында булган дәүләт серен тәшкил итмәгән мәгълүматны яклау турындагы таләпләрне раслау турында» 2013 елның 11 февралендөгө 17 номерлы Федераль хезмәт боерыгы нигезендә (Россия Юстиция министрлыгында 31.05.2013 № 28608 теркәлгән) идарә итүнен автоматлаштырылган системаларына, дәүләт мәгълүмат системаларына һәм персональ мәгълүматларны яклауга куела торған мәгълүматны саклауны тәэмин итү буенча таләпләр үтәлергә тиеш.